

Adis Poljić^{*1}

**PODUZIMANJE RADNJI OD STRANE SUDA
RADI ZAKLJUČENJA SUDSKE NAGODBE U BOSNI I
HERCEGOVINI**

SAŽETAK

Predmet rada su radnje koje poduzima sud u cilju zaključenja sudske nagodbe. Cilj istraživanja je ukazati na koji način je sud dužan postupati kako bi stranke zaključile sudsку nagodbu. Radi se o složenom postupanju suda koje se razlikuje od postupanja kada se vodi redovan parnični postupak. Sud prilikom predočavanja mogućnosti zaključivanja sudske nagodbe, i eventualno načina rješavanja spora ne smije prijeći imaginarnu liniju nepristranosti. Do cilja istraživanja se došlo primjenom prije svega normativne metode kojom se proučavalo i ispitalo pozitivno pravo u Bosni i Hercegovini. Pored ove metode u radu su korištene i historijska metoda prilikom proučavanja ranijih zakonskih rješenja, metoda sinteze na osnovu koje je ukazano na osnove o sudske nagodbi i ulozi suda kod zaključenja sudske nagodbe kako bi se razumjelo postupanje suda i deduktivna metoda na osnove koje je istraživanje započeto, na osnovu opštih saznanja o sudske nagodbi. Na osnovu istraživanja došlo se do saznanja da postupanje suda kod zaključenja sudske nagodbe obuhvata četiri faze usmjerene da stranke zaključe sudske nagodbu. Naime, kako bi sudska nagodba bila zakonita potrebno je da sud: analizira mogućnosti zaključivanje sudske nagodbe, predoči strankama zaključenja sudske nagodbe, poduzme radnje u cilju postizanja dogovora stranaka i da saglasnost na nagodbu stranaka, pri čemu niti u jednoj fazi ne smije preći granicu nepristranosti.

Ključne riječi: sudska nagodba, radnje suda, nepristranost, prijedlog suda.

¹ Dr. sc., sudija u Osnovnom суду u Zvorniku.

UVOD

Rješavanje spora u parničnom postupku sudskom nagodbom predstavlja najjednostavniji način na osnovu kojeg stranke dobijaju odgovarajući stepen pravne zaštite. Zakonodavac ne normira definiciju sudske nagodbe, ali se sudska nagodba može definisati kao ugovor stranaka pred sudom kojim rješavaju svoj građansko pravni spor kada istim mogu slobodno raspolagati, a koji ima svojstvo izvršne isprave.

Stranke pred sudom postižu saglasnost za rješavanje spora, iako tu saglasnost nisu mogle postići prije pokretanja parničnog postupku. Razni faktori utiču da dođe do promjene volje stranaka, kao što su spoznaja da je pokrenut parnični postupak, iako je tuženi mislio da tužilac neće pokrenuti postupak ili upoznavanje tužioca sa dokazima tuženog. Značajan faktor je autoritet suda kod postizanja dogovora za rješavanje spora. Sud treba da stvori povjerenje između stranaka. Kod stranaka ne se smije stvoriti osjećaj da sud želi rješavanje spora u korist jedne stranke.

Kada stranke predoče mogućnost zaključivanja sudske nagodbe ili sud uvidi da postoji mogućnost za sudsku nagodbu, sud privremeno „napušta svoju ulogu“ koju ima po pravilima parničnog postupka i pokušava da stranke postignu dogovor za rješavanje spora. Uloga suda u parničnom postupku najviše dolazi do izražaja kod prikupljanja procesne građe, gdje raspravno načelo ograničava radnje suda. Sličnost između postupanja suda kod prikupljanja procesne građe i sudske nagodbe ogleda se u zabrani suda da pređe imaginarnu liniju. Imaginarna linija kod prikupljanja procesne građe je raspravno načelo, dok je kod sudske nagodbe sudska nepristranost.

Fokus rada je pozitivno parnično zakonodavstvo i praksa u Bosni i Hercegovini (BiH).

1. Historijski prikaz sudske nagodbe

Kod historijskog prikaza sudske nagodbe biće ukazano na rješenja koja su se primjenjivala u parničnom postupku u BiH prije reforme pravila parničnog postupka 2003. godine, u cilju utvrđivanja na koji način su raniji zakoni o parničnom postupku normirali sudsку nagodbu u pogledu ovlaštenja i dužnosti suda za zaključenje sudske nagodbe.

1.1. Zakon o parničnom postupku Federativne narodne republike Jugoslavije

Za vrijeme dok je BiH bila u sastavu bivše Jugoslavije, pravila parničnog postupka bila su normirana saveznim propisima. Temelj pravila parničnog

postupka u bivšoj Jugoslaviji je Uvodni zakon za zakon o parničnom postupku².

U isto vrijeme kada je donesen Uvodni zakon, donesen je i Zakon o parničnom postupku Federativne narodne republike Jugoslavije³ (ZPPFNRJ), i objavljeni su u istom Službenom listu. Prema ZPPFNRJ stranke su mogle u toku cijelog postupka pred parničnim sudom prvog stepena zaključiti sudske nagodbe koja se može odnositi na cijeli tužbeni zahtjev ili jedan njegov dio.⁴ Sud je mogao u toku postupka ukazati strankama na mogućnost sudske nagodbe i pomoći im da zaključe nagodbu, s tim da se sudska nagodba nije mogla zaključiti u pogledu zahtjeva sa kojima stranke ne mogu raspolagati.⁵

Pored toga što je bila normirana mogućnost zaključivanja sudske nagodbe u toku postupka, stranke su mogle zaključiti nagodbu i prije pokretanja parničnog postupka. Lice koje je namjeravalo da podnese tužbu moglo je preko sreskog suda, na čijem području protivna strana ima prebivalište, pokušati da postigne nagodbu.⁶ Sud kojem je ovakav prijedlog upućen pozivao je protivnu stranu i upoznavao je s prijedlogom o nagodbi.⁷ Troškove ovog postupka snosio je podnositelj prijedloga.⁸

Pored toga što je dozvoljena sudska nagodba prije pokretanja parničnog postupka, postojala su mišljenja da je sudska nagodba dopuštena i nakon pravosnažnosti odluke. Za zaključenje sudske nagodbe nakon pravosnažnog okončanja parnice S. Triva, navodi⁹: „Iako stranke svojim sporazumom ne mogu oduzeti egzistenciju pravosnažnoj presudi, nema sumnje da i nakon presude mogu svojim dopuštenim dispozicijama urediti svoje pravne odnose drugačije nešto što su uređeni presudom. Budući da je nesumnjivo da stranke mogu zaključiti sudske nagodbe prije parnice, ne može se osporavati pravo na takvo

² Službeni list FNRJ, broj 4/57.

³ Službeni list FNRJ, broj 4/57. Vrijedi napomenuti da su do donošenja ZPPFNRJ, odnosno Zakona o ubrzavanju parničnog postupka pred redovnim sudovima (Službeni list FNRJ, broj 19/55), sudovi, na temelju Odluke AVNOJ-a od 03.02.1945. godine (Službeni list DFJ, broj 4/45), a zatim Zakona o nevažnosti pravnih propisa donesenih prije 06.04.1941. godine i za vrijeme neprijateljske okupacije od 23.10.1946. godine (Službeni list SNRJ, broj 86/46), primjenjivali pravna pravila iz Jugoslovenskog Zakonika o sudsakom postupku u građanskim parnicama iz 1929. godine, ako odgovarajuća materija nije bila regulisana novim pravnim pravilima i ako su ta pravna pravila bila u skladu sa društvenim uređenjem tadašnje Jugoslavije. (J. Čizmić, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, 2. izd., Privredna štampa, Sarajevo 2016, 22).

⁴ Član 310. stav 1, 2. ZPPFNRJ.

⁵ Član 310. stav 3, 4. ZPPFNRJ.

⁶ Član 313. stav 1. ZPPFNRJ.

⁷ Član 313. stav 2. ZPPFNRJ.

⁸ Član 313. stav 3. ZPPFNRJ.

⁹ S. Triva, *Građansko procesno pravo*, Narodne novine, Zagreb 1965, 477.

pretprocesno sporazumijevanje u odnosu na novi spor u izgledu samo zato je prije toga donesena pravosnažna presuda.“

1.2. Zakon o parničnom postupku Socijalističke federativne republike Jugoslavije

Dvadeset godina nakon donošenja ZPPFNRJ, donesen je novi Zakon o parničnom postupku Socijalističke federativne republike Jugoslavije¹⁰ (ZPPSFRJ). ZPPSFRJ je normirao da stranke mogu u toku cijelog postupka pred parničnim sudom prvog stepena zaključiti sudske nagodbe koja se može odnositi na cijeli tužbeni zahtjev ili jedan njegov dio.¹¹

Pravila ZPPSFRJ sadrže skoro identične odredbe kao i ZPPFNRJ za zaključenje sudske nagodbe. Razlika je što ZPPSFRJ sadrži imperativnu odredbu da će sud u toku postupka ukazati strankama na mogućnost sudske nagodbe i pomoći im da zaključe poravnanje, dok prema ZPPFNRJ ovo nije imperativna dužnost suda. Prema ZPPFNRJ samo je ostavljena mogućnost suda da u toku postupka može ukazati strankama na mogućnost sudske nagodbe i pomoći im da zaključe sudske nagodbe. Normiranjem dužnosti, a ne mogućnosti suda, da ukaže strankama na sudske nagodbe može se smatrati namjerom zakonodavca da se poveća broj sudske nagodbi i drugaćiji odnos suda prema sudske nagodbi. Vezano za ulogu suda, B. Poznić, navodi: „Sud ne smije da insistira na tome da spor bude okončan na ovaj način. Ali, on ne smije biti ni pasivan. Njegova je dužnost da ukaže na mogućnost nagodbe kad za to po njegovoj ocjeni postoje izgledi. Strankama koje pokazuju volju za mirnim rješavanjem spora, on može pomoći tako što će im ukazati na uslove pod kojima bi to mogle postići.“¹² M. Janković, *et al.* u vezi uloge suda, navode: „Sud može, ali nije dužan, da strankama ukazuje na mogućnost zaključenja nagodbe. Ako ocijeni da postoji mogućnost da se stranke nagode, pomoći će im da zaključe nagodbu. Nagodba je izraz volje parničnih stranaka, o čemu sud mora da vodi računa prilikom pregovaranja oko zaključenja nagodbe. Nije spojivo sa funkcijom pravosuđa da se vrši pritisak na stranke kako bi pristale na zaključenje nagodbe.“¹³

1.3. Zakon o parničnom postupku FBiH

Nakon donošenja ZPPSFRJ u BiH nije donesen drugi zakon o parničnom

¹⁰ Službeni list SFRJ, broj 4/77.

¹¹ Član 321. stav 1, 2. ZPPFNRJ.

¹² B. Poznić, *Gradansko procesno pravo*, 9. izd., Savremena administracija, Beograd 1986, 344, 345.

¹³ Vidi: M. Janković, *et al.*, *Komentar Zakona o parničnom postupku*, Privredna štampa - OOUR Preduzeća Finansijski studio, Beograd 1977, 378.

postupku sve do 1998. godine kada je donesen Zakon o parničnom postupku FBiH (u daljem tekstu: ZPPFBiH 1998).¹⁴ Prema ovom Zakonu, uloga suda je identična kao u ZPPSFRJ.¹⁵

2. Uloga suda u prikupljanju procesne građe

Uloga suda u prikupljanju procesne građe primarno je određena raspravnim načelom. Kod prikupljanja procesne građe uloga suda se može analizirati sa aspekta postavljanja pitanja i istražnih ovlaštenja suda, u cilju utvrđivanja koliko sud treba da bude aktivan u pogledu uticaja na stranke da iznose činjenice i predlažu dokaze. Analiza radnji suda u prikupljanju procesne građe treba da posluži za komparaciju sa radnjama suda kod zaključivanja sudske nagodbe, s obzirom na različitost radnji i krajnjeg cilja poduzetih radnji.

Sudijska dužnost pitanja predstavlja složeno pitanje, može se reći i ključno pitanje za prikupljanje procesne građe, koje određuje granicu koju sud ne smije preći kod prikupljanja procesne građe. Prelazak ove imaginarnе granice dovodi do stavljanja jedne stranke u povoljniji položaj jer sud preuzima ulogu „pravnog savjetnika“ stranke što za posljedicu ima povredu raspravnog načela. Uloga suda u prikupljanju procesne građe je pasivna, ali sud ne može da bude samo posmatrač u postupku prilikom iznošenja tvrdnji i predlaganja dokaza od stranaka već mora da postavljanjem pitanja razjasni sve nejasnoće koje se pojave. Međutim, sud svoju aktivnu uloge mora ograničiti u okviru raspravnog načela. Sud ne smije postavljati pitanja radi saniranja deficit-a tvrdnje i pitanja radi saniranja deficit-a dokaznih prijedloga, dok je dužan postavljati pitanja radi razjašnjenja iznesenih činjenica i predloženih dokaza, pitanja radi izjašnjenja stranke na tvrdnje protivnika i pitanja koja upućuju na materijalnopravne prigovore. Sud nema istražnih ovlaštenja u parnicama u kojima stranke slobodno raspolažu svojim ovlaštenjima.

3.Radnje suda radi zaključenja sudske nagodbe

Uobičajena uloga suda u parničnom postupku razlikuje se od uloge suda kod zaključenja sudske nagodbe. Kada ne postoji mogućnost zaključenja sudske nagodbe, dužnost je stranaka da iznose činjenice i predlažu dokaze. Sud je dužan da omogući iznošenje činjenica i provođenje dokaza u skladu sa voljom stranaka i da ne dopusti postojanje nejasnoća u poduzetim radnjama stranaka. Poduzimanje radnji u cilju zaključivanja sudske nagodbe podrazumijeva napuštanje uloge suda koju ima kod prikupljanja procesne građe. Sud se direktno uključuje u rješavanje spora i može dati prijedlog za rješavanje spora. Uloga suda kod zaključivanja

¹⁴ Službene novine FBiH, broj 42/98.

¹⁵ Član 302.-305. ZPPFBiH 1998.

sudske nagodbe nije jednostavna niti jednoetapna, već zahtijeva radnje suda tokom cijele parnice.¹⁶

Prilikom preuzimanja radnji u cilju zaključenja sudske nagodbe, sud mora brižljivo postupati zbog značaj njenog zaključenja.¹⁷ Naime, spor između stranaka predstavlja jednu nenormalnu pojavu koja sprečava primjenu prava i njegovim rješavanjem ponovo se uspostavlja narušena pravna ravnoteža i omogućava nesmetana primjena prava.¹⁸ Rješavanje spora putem sudske nagodbe nije samo od značaja za konkretan spor povodom koga se zaključuje sudska nagodba, nego i za buduće međusobne odnose subjekata u sporu, s obzirom da se presuđivanjem često odnosi i pogoršavaju. Gubitak parnice stranka doživljava kao krah.¹⁹ U tom smislu govori i jedna stara narodna izreka, koja kaže: „Bolja je mršava nagodba, nego debela parnica.“²⁰

Značaj sudske nagodbe prepoznat je i u Strategiji za reformu sektora pravde u BiH za period od 2014. do 2018. godine, u kojem se navodi: 1. Izmjenama i dopunama zakona unaprijeđen institut sudske nagodbe i arbitraže; 2. Izrađen program obuke za primjenu sudske nagodbe i arbitraže i sudije obučene za širu primjenu instituta sudske nagodbe.²¹ Naime, kako bi se ubrzalo rješavanje

¹⁶ Radnje suda radi zaključenja sudske nagodbe, autor prije svega zasniva na ličnom iskustvu s obzirom na veliki broj zaključenih nagodbi u predmetima u kojima je postupao. Posebno se izdvaja 2015. godine kada su stranke u predmetima u kojima je autor postupao zaključile 118 sudske nagodbi.

162

U skladu sa zaključkom Stalne komisije za efikasnost i kvalitet sudova Visokog sudske i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine provode se „Sedmice sudske nagodbe“ koje su dale dobre rezultate, te je primjetna pojačana aktivnost sudova u periodu njihove implementacije. Tako je rezultat prve aktivnosti (oktobar 2016. godine) bio 833 sudske nagodbi, rezultat druge (aprila 2017. godine) 697 nagodbi, a rezultat treće aktivnosti (novembar 2017. godine) bio je 576 nagodbi. Iako je taj broj u opadanju, on iznosi znatno više od mjesečnog prosjeka zaključenih sudske nagodbi u ostalim periodima. (https://www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=73009&vijesti_jezik=S)

¹⁷ Postoje mišljenja da je neadekvatan naziv ovog instituta „sudska“ i da ovaj naziv ne smije da uputi na pogrešan zaključak o ulozi suda u njegovom zaključenju. (D. Palacković, *Parnično procesno pravo*, Pravni fakultet u Kragujevcu, Kragujevac 2004, 228. R. Keča, M. Knežević, smatraju da: „Termin sudska nagodba nije najprecizniji, ali je opšteprihvaćen. Ne nagađa se sud nego stranke.“ (R. Keča, M. Knežević, *Gradansko procesno pravo*, 11. izd., JU Službeni glasnik Republike Srbije, Beograd 2016, 273). Nagodba je sudska iz razloga što je zaključena pred sudom i naziv sudska nagodba ne ukazuje na bilo koje radnje suda u njegovom zaključenju. Nasuprot sudske nagodbe je vansudska nagodba. Najprimjereniiji jezički naziv je „nagodba stranaka pred sudom“, ali kako se sud ne može nagoditi već se nagađaju stranke, naziv sudska nagodba je opšteprihvaćen u pravnoj teoriji i praksi.

¹⁸ D. Mitrović, *Osnovi prava*, 5. izd., Univerzitet Singidunum, Beograd 2008, 56.

¹⁹ B. Čalija/S. Omanović, *Gradansko procesno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2000, 244.

²⁰ *Ibid.*

²¹ 1.2.5 Unapređenje sistema alternativnog rješavanja sporova Strategije za reformu sektora pravde u BiH.

predmeta pred sudovima nužno je da bude zaključeno što više sudske nagodbe, što je značajno za sektor pravde u BiH.

3.1. Analiza mogućnosti zaključivanje sudske nagodbe

Primarno za analizu mogućnosti zaključenja sudske nagodbe sud mora cijeniti da li je dopušteno zaključenje sudske nagodbe. Sud neće dozvoliti zaključenje nagodbe u pogledu zahtjeva kojima stranke ne mogu raspolagati.²² Ako sud ustanovi da se radi o takvom zahtjevu upozorit će stranke na takav nedostatak, pa ako stranke i dalje insistiraju na zaključenju nagodbe, u zapisnik će sud unijeti njihov sporazum i donijeti rješenje kojim sud ne dopušta nagodbu stranaka.²³ Sud će zastati sa postupkom dok rješenje ne postane pravosnažno.

Prijem odgovora na tužbu je prvi trenutak kada sud počinje analizu mogućnosti za sudsку nagodbu. U odgovoru na tužbu tuženi iskazuje svoje mišljenja u vezi tužbe. Odgovorom na tužbu tuženi obavještava tužioca i sud o načinu rješavanja parnice. Na osnovu navoda tuženog sud može da prepozna da li postoji mogućnost zaključivanja sudske nagodbe. Neslaganje tuženog samo u manjem dijelu sa tužbom, ukazuje da postoji mogućnost zaključivanja sudske nagodbe.

Nakon odgovora na tužbu, sud nema mogućnost da ima nova saznanja za sudsку nagodbu do pripremnog ročišta, izuzev ako stranke samoinicijativno putem podnesaka obavijeste sud o novim činjenicama ili prijedlogu za zaključivanje sudske nagodbe. Na pripremnom ročištu sud prvi puta u toku postupka ima mogućnost da neposredno sa strankama razgovara o zaključenju sudske nagodbe. Ukoliko stranke odustaju od ranije iznesenih činjenica ili predloženih dokaza koji su usmjereni na osporavanje navoda protivne stranke, iz tužbe ili odgovora na tužbu, ovo može ukazivati da postoji veća mogućnost za zaključivanje sudske nagodbe. Sud je dužan da razjasni koje činjenice su sada sporne i koji je način za rješavanje preostalih spornih činjenica. Naprimjer, ukoliko je tuženi osporavao osnov tužbenog zahtjeva u odgovoru na tužbu, ali je nakon dostavljanja odgovora na tužbu uplatio određeni novčani iznos i prestao osporavati pravni osnov tužbenog zahtjeva, ali osporava visinu tužbenog zahtjeva iznad isplaćenog iznosa. Sud će pokušati da stranke postignu dogovor za rješavanje spora za preostali iznos.

Na glavnoj raspravi, nakon izvođenja dokaza stranke su više upoznate sa

163

²² Član 56. stav 2. Zakona o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BiH, br. 36/04, 84/07, 58/13 i 94/16-ZPPBiH; član 89. stav 2. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15-ZPPFBiH; član 89. stav 2. Zakona o parničnom postupku Republike Srpske, Službeni glasnik RS, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08 - odluka Ustavnog suda RS, 45/09 - odluka Ustavnog suda RS, 49/09 i 61/13-ZPPRS; član 212. stav 2. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik BDBiH, broj 28/18-ZPPBDBiH.

²³ E. Zečević, *Komentar Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine*, 2. izd., Logos, Sarajevo 2009, 98.

mogućnošću uspjeha u sporu što može predstavljati razlog za zaključivanje sudske nagodbe. Naprimjer, ako stranke ne osporavaju vještačenje kojim se dokazuje visina tužbenog zahtjeva dok je pravni osnov nesporan. Sud je u ovakvim situacijama dužan da ukaže strankama na tok parnice i na manji broj suprostavljenih mišljenja između parničnih stranaka.

Do zaključenja glavne rasprave dužnost²⁴ je suda da aktivno analizira sve mogućnosti zaključivanja sudske nagodbe, što će postići prepoznavanjem razlika i sličnosti u mišljenjima između stranaka. Zaključenjem glavne rasprave, inicijativa za zaključenje sudske nagode u cijelosti prelazi na stranke i sud više ne može poduzimati radnje u vezi sudske nagodbe. Stranke mogu zaključiti nagodbu i nakon zaključenja glavne rasprave do pravosnažnog okončanja parnice,²⁵ a ako je sudska nagodba zaključena nakon donošenja prvostepene presude, prvostepeni sud donijet će rješenje kojim će utvrditi da je prvostepena presuda bez dejstva.²⁶ Pozitivna rješenja u vezi vremena do kada se može zaključiti sudska nagodba su propisana posljednjim izmjenama i dopunama entitetskih zakona o parničnom postupku odnosno posljednjim ZPPBDBiH. Naime, u članu 87. entitetskih zakona o parničnom postupku iza riječi „postupka“ dodane su riječi: „do njegovog pravosnažnog okončanja“, a iza stava 1. dodan je novi stav 2. koji glasi: „Ako je sudska nagodba zaključena nakon donošenja prvostepene presude, prvostepeni sud donijet će rješenje kojim će utvrditi da je prvostepena presuda bez dejstva.“²⁷

3.2. Predočavanje strankama zaključenja sudske nagodbe

Napuštajući granice raspravnog načela sud ne dovodi u pitanje svoju nepristrasnost u postupku radi zaključenja sudske nagodbe. Prema Kodeksu sudijske etike nepristranost podrazumijeva da sudija obavlja svoju funkciju i tretira sve strane u predmetu bez favoriziranja, pristrasnosti i predrasuda.²⁸ Kada sud procijeni da postoji mogućnost zaključivanja sudske nagodbe, on napušta svoju ulogu koju ima tokom postupka i postaje miritelj stranaka. Prelaz iz jedne u drugu ulogu može da bude neprepoznato kod stranaka, posebno kod neukih stranaka. Također, potrebno je da sud napusti uobičajenu ulogu u parničnom postupku i

²⁴ O dužnosti suda vidi: 3.2. Predočavanje strankama zaključenja sudske nagodbe.

²⁵ Član 54. stav 1. ZPPBiH; član 87. stav 1. ZPPFBiH; član 87. stav 1. ZPPRS; član 210. stav 1. ZPPBDBiH.

²⁶ Član 54. stav 2. ZPPBiH; član 87. stav 2. ZPPFBiH; član 87. stav 2. ZPPRS; član 210. stav 2. ZPPBDBiH.

²⁷ Član 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku FBiH, broj 98/15 i član 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku RS, broj 61/13). Na isti način su izvršene izmjene pravila člana 200. Zakona o parničnom postupku BDBiH (Službeni glasnik BDBiH, br. 8/09, 52/10 i 27/14), koji je sada član 210. ZPPBDBiH.

²⁸ Službeni glasnik BiH, br. 13/06 i 24/15.

da pokušava pronaći rješenje sa strankama za zaključenje sudske nagodbe. Prijе nego što strankama ukaže na mogućnost zaključivanja sudske nagodbe, sud će upoznati stranke da je prema pravilima parničnog postupka njegova dužnost da, na način koji ne ugrožava njegovu nepristrasnost, na pripremnom ročištu, kao i u toku cijelog postupka, nastoji da stranke zaključe sudsku nagodbu.²⁹ Nastojanje prema V. Dabetić Trogrić, nije adekvatan termin. V. Dabetić Trogrić, navodi: „ (...) nije dopušten pritisak suda na stranke da zaključe sudsku nagodbu i u tom smislu zakonodavac je neopravdano normirao dužnost suda da „nastoji“ da stranke zaključe sudsku poravnjanje. „Nastojanje“ da se zaključi sudska nagodba bi moglo podrazumijevati pritisak suda na stranke, a to nije dopušteno sa aspekta dužnosti suda da strankama pruži pravnu zaštitu.“³⁰ Namjera zakonodavca nije bila da sud vrši pritisak na stranke, i nastojanje suda da se zaključi nagodba nikako ne bi moglo značiti pritisak na stranke, već znači aktivnu ulogu suda prema nagodbi.³¹

Aktivna uloga suda prilikom zaključenja sudske nagodbe, ne znači da sud ima obavezu i pravo da stranke konstantno navodi na zaključenje nagodbe ili da insistira da stranke istu zaključe.³² O ovoj granici dobro govori odluka Vrhovnog suda NR Crne Gore, Gz 150/57: „Sud može ukazati strankama na mogućnost nagodbe i pomoći im da do iste dođe, ali ni u kom slučaju nije ovlašten predočavati nekoj stranci da neće uspeti u sporu ako do nagodbe ne dođe.“³³ Kod pokusaja nagodbe dolazi do izražaja taktičnost sudske i njegova sposobnost da posreduje u mirnom rješenju spora.³⁴

Postoje dvije moguće situacije u kojima se može otvoriti pitanje nedostatka sudske nepristrasnosti:³⁵

„1) Prva je funkcionalna po prirodi i odnosi se, naprimjer, na situacije u kojima isto lice vrši različite funkcije u sudskom procesu ili na hijerarhijske ili druge

²⁹ Član 55. stav 1. ZPPBiH; član 88. stav 1. ZPPFBiH; član 88. stav 1. ZPPRS; član 211. stav 1. ZPPBDBiH.

³⁰ V. Dabetić Trogrić, *Gradansko procesno pravo*, Univerzitet Sinergija, Bijeljina 2013, 280.

³¹ U vezi uloge suda u zaključenju sudske nagodbe, G. Stanković, navodi: „Da bi parničarima omogućio da u toku čitavog postupka riješe spor nagodbom, zakonodavac je propisao da je sud u toku čitave parnice dužan da ukazuje strankama na mogućnost da zaključe nagodbu i na korist koju bi od toga imale.“ (G. Stanković, *Gradansko procesno pravo*, 1. sv., 9. izd. Megatrend univerzitet, Beograd 2013, 401).

³² A. Bešić, „Sudska nagodba - novi pristup u rješavanju sporova“, *Društveni ogledi*, 1/2015, 259.

³³ R. Keča/B. Starović, *Gradansko procesno pravo*, 3. izd., Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad 2004, 341.

³⁴ G. Stanković, *Gradansko procesno pravo*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd 1989, 297.

³⁵ N. Mole, et al. *Nezavisnost i nepristranost suda*, The Aire Centre, 2016, 19.

veze sa drugim učesnikom u postupku.

2) Druga je po prirodi lična i proizlazi iz ponašanja sudija u postupku po određenom predmetu.“

Kod zaključenja sudske nagodbe može doći do povrede obje nepristrasnosti, ali prvu je lahko prepoznati u odnosu na drugu. Kako sudija ne bi doveo u sumnju svoju nepristrasnost zbog predočavanja mogućnosti zaključenja sudske nagodbe, potrebno je da naglasi da je njegova dužnost da nastoji da stranke zaključe sudsку nagodbu i da objasni strankama svoje postupanje kojim ne favorizuje niti jednu stranku. Često su u parničnim postupcima teško narušeni odnosi između stranaka i predočavanje sudske nagodbe može stvoriti kod jedne ili obje stranke sumnju da sud želi rješavanje spora u korist druge stranke.

Dužnost je suda da poduzme aktivniju ulogu u postupku i da ukaže na mogućnost sudske nagodbe, ali nepovređujući svoju nepristranost. Prema G. Stanković: „Ako sudija jednom zaključi da ne postoji spremnost parničara da se nagode, on neće na tome insistirati.“³⁶ Sudija neće insistirati na zaključenju nagodbe, ali ne postoji ograničenje da sudija u toku postupka više puta ukaže strankama na mogućnost nagodbe. Poželjno je da sudija u toku postupka više puta predoči strankama da mirno riješe spor. To može učiniti na način da pita stranke „da li su promijenile mišljenje u vezi nagodbe“, „da li sada nakon izvođenja dokaza postoji mogućnost nagodbe“, „da li je od prošlog ročišta došlo do promjene činjenica i da li postoji mogućnost nagodbe“ ili na drugi način koji ne ukazuje da sudija insistira na nagodbi već samo podsjeća stranke na mogućnost zaključenja sudske nagodbe.

U pogledu prednosti sudske nagodbe u odnosu na sudsку odluku kojom se meritorno rješava spor između parničnih stranaka, sud će, prije svega, ukazati strankama da je sudska nagodba dispozitivna parnična radnja sa istim procesnim dejstvom kao i pravosnažna sudska presuda, i da je pogodnije procesno sredstvo nego meritorna odluka iz dva osnovna razloga: prvi je taj što stranke momentom potpisivanja zapisnika odmah imaju pravosnažnu i izvršnu odluku, a drugi što im se pruža mogućnost da utvrde sadržinu prava i obaveza na način kako njima najviše odgovara.³⁷

Predmet sudske nagodbe može biti samo predmet spora u parnici utoliko što samo nagodba o predmetu parnice okončava parnicu, pa je sa stanovišta postizanja neposrednih procesnih efekata samo takva nagodba relevantna za parnicu u kojoj je zaključena.³⁸ Postizanje nagodbe o predmetu koji nije predmet spora u parnici ne dolazi do okončanja parničnog postupka. Kako bi se ova procesna situacija prevazišla, ukoliko postoji volja stranaka, prije zaključenja

³⁶ G. Stanković (1989), 297.

³⁷ S. Mulabdić, *Građansko procesno pravo*, Grin, Gračanica 2010, 317.

³⁸ S. Triva, 478.

sudske nagodbe potrebno je da tužilac izvrši preinaku tužbu i da sud dozvoli preinaku tužbe u skladu sa pravilima parničnog postupka. Nakon dozvole suda za preinaku tužbe, stranke mogu zaključiti sudsку nagodbu u vezi sa predmetom spora o preinačenoj tužbi.

3.3. Radnje suda u cilju postizanja dogovora stranaka

Nakon što sud objasni strankama zbog čega predlaže da zaključe sudsку nagodbu i nakon što promijeni svoju ulogu u parnici, počinje najznačajnija faza u postupku zaključivanja sudske nagodbe. Iako su sve faze za sudsку nagodbu bitne, dogovor između stranaka je najznačajnija faza od čijeg ishoda zavisi da li će stranke zaključiti sudsку nagodbu. Ova faza počinje na način da sud od stranaka traži prijedloge za dogovor. Pogrešno je da sud samostalno da prvi prijedlog. Davanje prvog prijedloga od strane suda može dovesti u pitanje njegovu nepristranost, ali i uticati da stranke ne kažu svoje prijedloge već da počne rasprava u vezi prijedloga suda. Nakon što jedna stranka iznese prijedlog, onda sud treba omogućiti i drugoj stranci da iznese prijedlog za sporazumno rješavanje parnice. Nalazimo i drugačije mišljenje, prema kojem prvi prijedlog nagodbe treba dati sudija. Tako M. Stokić, navodi:³⁹ “(...) od strane sudije izneseni nacrt sudske nagodbe iz psihološki uslovlijenih razloga često bi za stranke bio prihvatljiv (pa makar kao inicijalni akt i podloga za daljnje pregovaranje), za razliku od nacrtu sudske nagodbe koji bi predložila jedna stranka, prema čemu bi protivna stranka mogla automatski osjetiti psihološki otpor (zbog straha da bi prihvati predloženog načina mirnog rješenja spora mogao biti protumačen kao znak slabosti, zbog inata, ponosa i slično). Osim toga, iz istih psiholoških razloga stranke se ponekad suzdržavaju prve predložiti nacrt nagodbe i veliko im je olakšanje kada inicijativa za to potekne od sudije.“ Smatramo da prvi prijedlog od strane suda ima suprotan efekat. Stranke su upoznate da druga stranka želi rješavanje parnicu u svoju korist, i bilo kakav prijedlog nagodbe nije u suprotnosti sa željom za uspjehom. Prvi prijedlog od strane suda utiče da stranke stvore otpor i nepovjerenje prema suda zbog prijedloga nagodbe koji je prema mišljenju jedne stranke u interesu druge stranke. Tek nakon iznesenih prijedloga sudu je poznat okvir u kojem se treba kretati i predlagati način nagodbe.

Ukoliko stranke ne postignu dogovor, sud će upoznati stranke sa mogućim ishodom spora, a to je da tužbeni zahtjevi i zahtjev tužioca za nadoknadu troškova parničnog postupka mogu biti usvojeni, odnosno da ovi zahtjevi mogu biti odbijeni i da zahtjev tuženog za nadoknadu troškova parničnog postupka može biti usvojen. Zatim će sud stranke upoznati sa troškovima koji mogu nastati

³⁹ M. Stokić, „Sudska nagodba u svjetlu jačanja alternativnih načina rješavanja sporova“, <http://mirenje.hr/wp-content/uploads/2018/06/Stoki%C3%84%E2%80%A1-Matija.pdf> (09.08.2019), 8.

u daljem toku postupka i sa vremenom trajanja postupka. Sudija će postavljati pitanja strankama i nastojati razjasniti sporna pitanja, pokušat će utvrditi u kojim dijelovima njihovog spornog odnosa postoji najmanje nesporazuma.⁴⁰ U vezi otklanjanja nejasnoća u sporazumu stranaka B. Poznić, navodi: „Ako ovaj nije u svim tačkama jasan, sud će na takav nedostatak upozoriti stranke, ali je ipak dužan u zapisnik unijeti sadržinu nagodbe onako kako to one i poslije upozorenja zahtijevaju.“⁴¹ Ne možemo se složiti sa navedenim mišljenjem, jer iako se radi o dogовору stranaka potrebno je da bude jasno na koji način je parnica okončana. Nejasnoće u nagodbi mogu dovesti do novih sporova između stranka u vezi njenog tumačenja, što je protivno cilju nagodbe. Dužnost je suda da strankama ukaže koje su nejasnoće i koje pravne posljedice mogu prouzrokovati nejasnoće, a ovim postupanjem sud neće prekoračiti svoje ovlasti.

Poslije ukazivanja na mogući način rješavanja parničnog postupka i saznanja za nesporna pitanja, sud može dati prijedlog u okviru prijedloga koje su dale stranke. Prema pravilima parničnog postupka, u cilju doprinosa nagodbi sud može, kada ocijeni da je to osnovano, strankama predložiti kako da se nagode, vodeći računa o željama stranaka, prirodi spora, odnosima među strankama i drugim okolnostima.⁴² Potrebno je praviti razliku između dužnosti suda da nastoji da stranke postignu sudsку nagodbu i mogućnosti da predloži konkretnu nagodbu. Dužnost postizanja sudske nagodbe između stranaka podrazumijeva radnje suda da stranke samostalno usaglase način rješavanja spora, dok mogućnost predlaganja konkretnе nagodne predstavlja radnje suda kojima sud daje svoje mišljenje o načinu rješavanja spora između stranaka. Ukoliko izvršimo komparaciju pozitivnih pravila parničnog postupka, sa pravilima parničnog postupka ZPPFBiH 1998 i ZPPSFRJ, zaključuje se da je prema ZPPFBiH 1998 i ZPSFRJ, sud imao dužnost da pomogne strankama u zaključenju sudske nagodbe, dok je prema pozitivnim pravilima ostavljeno na diskreciju sudu da li će dati prijedlog strankama. Iako je imao dužnost da pomogne strankama, nije mogao dati prijedloge strankama kako da se nagode. U vezi navedene komparacije Z. Kulenović, *et al.* Navode:⁴³ „U novoj odredbi vidljiva je intencija zakonodavca da sudu, u pogledu zaključenja sudske nagodbe, da znatno aktivniju ulogu. Tako se predviđa da će sud ne samo ukazati strankama na ovu mogućnost već da će aktivno nastojati da dođe do zaključenja nagodbe, te da čak može strankama predložiti na koji način da se nagode.“

⁴⁰ A. Bešić, 259.

⁴¹ B. Poznić, *Građansko procesno pravo*, 5. izd., Savremena administracija, Beograd 1976, 344.

⁴² Član 55. stav 2. ZPPBiH; član 88. stav 2. ZPPFBiH; član 88. stav 2. ZPPRS; član 211. stav 2. ZPPBDBiH.

⁴³ Z. Kulenović, *et al.*, *Komentari Zakona o parničnom postupku u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj*, Vijeće Evrope i Evropska komisija, Sarajevo 2005, 170.

Nakon prijedloga nagodbe, sud će upoznati stranke da sudska nagodba podrazumijeva postizanje dogovora i međusobna popuštanja. Nagodba je uvijek rezultat obostranog popuštanja stranaka u pogledu predmeta spora.⁴⁴ Naprimjer, ukoliko tužilac potražuje iznos od 8.000,00 KM dok je tuženi spremjan ponuditi iznos od 6.000,00 KM, sud će pitati stranke *da li postoji mogućnost da postignu dogovor da tuženi isplati iznos od 7.000,00 KM, ili da li postoji mogućnost da se tužilac odrekne zakonski zateznih kamata ili da li postoji mogućnost da svaka stranka snosi troškovi.* Bitno je da sud ne bude izričit kod prijedloga, već da prijedlog nudi samo kao mogućnost.

3.4. Saglasnost suda sa nagodbom stranaka

Zadnja faza u procesu zaključivanja sudske nagodbe je davanje saglasnosti suda na nagodbu stranaka. Radi se o prešutnoj saglasnosti kojom sud dozvoljava strankama da zaključe sudsку nagodbu. U većini slučajeva nakon što stranke dogovore sve uslove nagodbe, uloga suda se svodi samo na pravilno unošenje dogovora između stranaka na zapisnik. U pogledu formulisanja sadržaja nagodbe stranke su slobodne, one slobodno određuju obim nagodbe, bez uplitanja suda.⁴⁵ One su slobodne sve dok im volja ne prekorači procesni i materijalno-pravni javni poredak, od kojeg momenta funkcija odlučivanja prelazi na sud, u smislu da sud može da odbije nagodbu.⁴⁶

Sud će se umiješati u vezi teksta nagodbe kada stranke žele da zaključe sudska poravnjanje na način da se sudska nagodba ne može provesti. Naprimjer, kada su stranke saglasne da se utvrdi da je tužilac vlasnik 200 m² od određene katastarske čestice, sud neće dozvoliti zaključenje sudske nagodbe, s obzirom da je sudska nagodba neprovodiva. Sud treba imati u vidu i da se na zaključenje sudske nagodbe ne primjenjuju opšta pravila zastupanja. Razlozi za nemogućnost sudske nagodbe su oni razlozi koji sprečavaju zaključenje nagodbe dok ne budu otklonjeni od strane stranaka ili eventualno trećih osoba. U navedenom primjeru radi se o otklonjivom nedostatku jer tuženi može formirati novu katastarsku česticu za koju stranke mogu zaključiti sudsку nagodbu ili provesti vještačenjem kojim će vještak geometar bliže opisati gdje se nalazi sporni dio parcele radi mogućnosti formiranja nove katastarske čestice na osnovu sudske nagodbe, te će skica vještaka biti sastavni dio sudske nagodbe.

Ukoliko postoje razlozi za nemogućnost sudske nagodbe, sud može postupiti na dva načina. Prvi način je da doneše rješenje kojim ne dopušta nagodbu

169

⁴⁴ B. Čalija, *Gradansko procesno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 1986, 515.

⁴⁵ M. Salma, „Pobijanje sudskega poravnjanja (Pojam, pravna priroda i oblici pobijanja u domaćem i uporednom pravu)”, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 2/2011, 143.

⁴⁶ *Ibid.*

stranaka i zastane sa postupkom dok to rješenje ne postane pravosnažno.⁴⁷ Drugi način je da sud odloži ročište dok stranke ne otklone razloge zbog kojih ne može doći do zaključenja sudske nagodbe.⁴⁸ Pravilno je da sud odloži ročište kako bi stranke mogle otkloniti razloge koji onemogućavaju zaključenje sudske nagodbe. Ukoliko stranke insistiraju na bude zaključenja sudske nagodba u skladu sa njihovim dogовором, sud će nagodbu parničnih stranka unijeti na zapisnik i neće dopustiti zaključenje sudske nagodbe. Bitno je unijeti nagodbu stranaka u skladu sa njihovim zahtjevom, kako bi se u žalbenom postupku moglo odlučiti o zakonitosti odluke suda kojom nije dopustio zaključenje sudske nagodbe. Razloge za nemogućnost sudske nagodbe treba razlikovati od nedopuštenosti sudske nagodbe. Razlozi za nemogućnost sudske nagodbe su u pravilu otklonjivi, dok su razlozi za nedopuštenost sudske nagodbe neotklonjivi.

Sudska nagodba se može odnositi na cijeli tužbeni zahtjev ili na jedan njegov dio.⁴⁹ Nagodba sadrži i sporazum o troškovima, ali ako stranke ne postignu sporazum o troškovima, mogu se dogovoriti da odluku o troškovima doneše sud.⁵⁰ U praksi nisu rijetki slučajevi da se ne zaključi sudska nagodba zbog nemogućnosti dogovora stranaka o snošenju troškova.⁵¹ Ovu situaciju bi trebalo prevazići na način da sud doneše odluku o troškovima postupka. Kod donošenja odluke o troškova, sud će primjeniti opšta pravila za nadoknadu troškova parničnog postupka. Uspjeh stranaka će se cijeniti prema zaključenoj sudskoj nagodbi.

170

Sudija nije dužan strankama lično pročitati zapisnik o sudscoj nagodbi, jer je sudska nagodba valjana i kad stranke nisu pročitale zapisnik prije potpisivanja, ako je sudija glasno diktirao u zapisnik sporazum stranaka.⁵²

3.5. Pobijanje sudske nagodbe

Procesni oblik pobijanja sudske nagodbe zavisi od toga da li je prihvaćeno stanovište o tome da je nagodba sporazum (ugovor) stranaka pred sudom ili

⁴⁷ Član 56. stav 3. ZPPBiH; član 89. stav 3. ZPPFBiH; član 89. stav 3. ZPPRS; član 212. stav 3. ZPPBDBiH.

⁴⁸ Član 79. stav 1. ZPPBiH; član 112. stav 1. ZPPFBiH; član 112. stav 1. ZPPRS; član 235. stav 1. ZPPBDBiH.

⁴⁹ Član 56. stav 1. ZPPBiH; član 89. stav 1. ZPPFBiH; član 89. stav 1. ZPPRS; član 212. stav 1. ZPPBDBiH.

⁵⁰ Član 57. stav 3. ZPPBiH; član 90. stav 3. ZPPFBiH; član 90. stav 3. ZPPRS; član 213. stav 3. ZPPBDBiH.

⁵¹ V. Rajović, *Gradansko procesno pravo*, 2. izd., Projuris, Beograd 2005, 143.

⁵² A. Radovanov, *Gradansko procesno pravo-parnični, vanparnični i postupak izvršenja i obezbedenja*, 4. izd., Pravni fakultet za privredu i pravosuđe, Novi Sad 2014, 239.

o tome da je to odluka suda.⁵³ U prvom slučaju oblik pobijanja je tužba, a u drugom prijedlog za ponavljanje postupka.⁵⁴ U našem pravu nagodba se smatra sporazumom i može se pobijati samo tužbom.⁵⁵ Sudska nagodba se može pobijati ako je zaključena u zabludi ili pod uticajem prinude ili prevare.⁵⁶ Dužnost je suda da prije zaključenja sudske nagodbe utvrdi da li stranke razumiju sudsку nagodbu, ali sud nije dužan niti može utvrditi da li kod stranaka postoje mane volje. Otuda preostaje strankama da se prilikom pobijanja pozivaju na mane volje.⁵⁷ Tužba za pobijanje se može podnijeti u roku od tri mjeseca od dana saznanja za razloge pobijanja, a najkasnije u roku od pet godina od dana zaključenja sudske nagodbe.⁵⁸ Ako sudska nagodba bude poništена, postupak se nastavlja kao da sudska nagodba nije ni bila zaključena.⁵⁹

ZAKLJUČAK

Sudska nagodba je institut koji je u pravnom poretku BiH prisutan više decenija. Putem promjena pravila parničnog postupka u vezi sudske nagodbe, primjetna je namjera zakonodavca da se povećaju ovlaštenja suda kako bi se povećao broj sudske nagodbi. Kod zaključenja sudske nagodbe nužno je da sud napusti uobičajenu ulogu koju ima u parničnom postupku. Sud mora biti upoznat sa predmetom spora, iznesenim tvrdnjama stranaka i njihovim prijedlozima za rješavanje spora.

Prije predočavanja strankama mogućnosti zaključenja sudske nagodbe, sud mora utvrditi da je dozvoljeno zaključenje sudske nagodbe za predmet spora. Predočavanje sudske nagodbe strankama sud mora uraditi na način da stranke upozna zbog čega im ukazuje na mogućnost nagodbe. Sud će upoznati stranke da je prema pravilima parničnog postupka njegova dužnost da na način koji ne ugrožava njegovu nepristrasnost, na pripremnom ročištu, kao i u toku cijelog postupka, nastoji da stranke zaključe sudske nagodbe. Suprostavljeni interesi stranaka u parnici često dovode do stvaranja sumnje za stranke u pogledu bilo

⁵³ M. Salma, 141.

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ Član 59. stav 1. ZPPBiH; član 92. stav 1. ZPPFBiH; član 92. stav 1. ZPPRS; član 215. stav 1. ZPPBDBiH.

⁵⁶ Član 59. stav 2. ZPPBiH; član 92. stav 2. ZPPFBiH; član 92. stav 2. ZPPRS; član 215. stav 2. ZPPBDBiH.

⁵⁷ M. Salma, 145.

⁵⁸ Član 59. stav 3. ZPPBiH; član 92. stav 3. ZPPFBiH; član 92. stav 3. ZPPRS; član 215. stav 3. ZPPBDBiH.

⁵⁹ Član 59. stav 4. ZPPBiH; član 92. stav 4. ZPPFBiH; član 92. stav 4. ZPPRS; član 215. stav 4. ZPPBDBiH.

koje radnje suda. Obaveza suda da nastoji da stranke zaključe sudsку nagodbu ne znači mogućnost stvaranja pritiska suda na stranke da se nagode. Također, ne znači da sud može samo jednom predočiti strankama mogućnost nagodbe. Potrebno je da sud više puta predoči strankama da mogu zaključiti nagodbu, s tim da objasni strankama zbog čega više puta upoznaje stranke. Nakon predočavanja mogućnosti zaključenja sudske nagodbe, sud će ukazati strankama na prednosti nagodbe i mogućem ishodu postupka ako do nagodbe ne dođe.

Imperativna je dužnost suda da nastoji da se stranke nagode, dok je fakultativna dužnost suda da iznese svoj prijedlog strankama za nagodbu. Sud će prijedlog iznijeti kada kada ocijeni da je to osnovano, vodeći računa o željama stranaka, prirodi spora, odnosima među strankama i drugim okolnostima. Prilikom davanja prijedloga, sud mora naročito biti oprezan kako kod stranaka ne bi stvorio sumnju u nepristrandost, koja može dovesti do nezaključenja nagodbe.

Ukoliko je nagodba u skladu sa pozitivnim propisima sud će dozvoliti zaključenje sudske nagodbe, dok će u suprotnom donijeti rješenje kojim ne dozvoljava zaključenje sudske nagodbe. Kada sud doneše rješenje kojim ne dozvoljava nagodbu stranaka, zastaje s postupkom dok to rješenje ne postane pravosnažno.

ACTIONS BY THE COURT TO SUPPORT CONCLUSION OF THE COURT SETTLEMENT

The subject of the paper are the actions taken by the court in order to conclude a court settlement. The powers of the court were differently standardized in earlier laws on litigation. The intention of the legislature to increase the role of the court in concluding the court settlement is noticeable.

It is a complex court procedure that is different from that of ordinary litigation.

In the settlement, the court has a more active role and it is necessary for the court to change the usual course of action in the case, but it must not question its impartiality. It is just the impartiality of the boundaries that the court must not cross, which points to the great power of the court to settle the parties.

The court may make a motion for a settlement of the parties, and throughout the proceedings it seeks to have the parties conclude a court settlement. The endeavor does not imply the insistence of the court that the parties conclude the settlement, but only an active role towards achieving the parties' settlement. During the proceedings, the court may repeatedly offer the parties to conclude the settlement, provided by the explanation to the parties why it again proposes the conclusion of the court settlement. It is important for the court to advise the parties that it is its legal duty to suggest the parties to conclude the court settlement.

Keywords: *court settlement, court actions, impartiality, court motion.*